

Velimir BLAŽEVIĆ
Franjevački samostan Petrićevac
Marije Dimić 4
BiH – 78 000 BANJA LUKA
rim.ilev.b@gmail.com

PROMJENE U ODREDBAMA O ŽENIDBI U ZAKONIKU KANONSKOG PRAVA

Sažetak

Članak koji donosimo ukratko obrađuje promjene do kojih je došlo u odredbama ženidbenog prava u važećem Zakoniku kanonskog prava, proglašenom 1983. godine, a koje je u tri slučaja (kan. 1086, § 1; kan. 1117; kan. 1124) izvoršio papa Benedikt XVI. svojim ap. pismom *MP Omnium in mentem* od 26. listopada 2009., a u 6 slučajeva (kan. 1108, § 3; kan. 1109; kan. 1111, § 1; kan. 1112, § 1; kan. 1116, § 3; kan. 1127, § 1) papa Franjo ap. pismom *MP De concordia inter Codices* od 15. rujna 2016.

Kod pape Benedikta radilo se o izostavljanju iz tri kanona (kan. 1086, § 1; kan. 1117 i kan. 1124) riječi „i nije formalnim činom iz nje otpala“, a kod pape Franje promjene su se sastojale u dodavanju novih paragrafa u dva kanona (kan. 1108, § 3 i kan. 1116, § 3), u dopunjavanju dvaju paragrafa referiranjem na novi, 3. paragraf u kan. 1108, a u dva kanona (kan. 1109 i 1127, § 1) o zamjeni dvaju pojmova drugima.

Ključne riječi: Zakonik, ženidba, otpad, istup, nekatolici.

Uvod

Od objavljivanja ili proglašenja *Zakonika kanonskog prava* g. 1983. do danas, u ovih gotovo 40 godina, učinjene su u njemu promjene u 50-ak kanona.¹ Da bi se te promjene mogle u danim prilikama ispravno primjenjivati, potrebno ih je poznavati. Tome može doprinijeti i ovaj članak. Ovdje će riječ biti samo o promjenama koje su učinjene u odredbama ženidbenog prava, a njih ukupno ima u devet kanona.

---

¹ O promjenama učinjenim do 2018. godine vidi: Ilija MARKOVIĆ, „Izmjene kanona *Zakonika kanonskog prava* iz 1983.: od *Motu proprio Ad tuendam fidem* do *Motu proprio Magnum Principium*“, *Vrhbosnensia* 1/2018., 117-151.

Budući da je službeni tekst *Zakonika* samo na latinskom jeziku,² odredbe koje se ovdje navode, bilo u njihovu prvotnom ili izvornom obliku kako ih donosi *Zakonik*, bilo promijenjene, navest ću i na latinskom jeziku i u prijevodu na hrvatski jezik. A uz navođenje što je promijenjeno, naznačit ću također u čemu je novost svake promijenjene odredbe.

Odredba kan. 1086, § 1 o ženidbenoj smetnji razlike kulta (disparitas cultus)

Prema izvornoj odredbi kan. 1086, § 1 smetnja za sklapanje valjane ženidbe postoji između dviju osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena (a krštena je valjano u drugoj nekoj kršćanskoj Crkvi ili konfesiji, npr. u Pravoslavnoj, Protestantskoj, Anglikanskoj) i nije od nje otpala formalnim činom, a druga je nekrštena.

Bilo je poteškoća u tumačenju te odredbe vezano posebno uz otpad od Katoličke Crkve formalnim činom i kada takav otpad postoji. Stoga ću se najprije kratko osvrnuti na pitanje što se pod tim razumijevalo.

Papinsko vijeće za tumačenje zakonskih tekstova razmatralo je to pitanje te okružnim pismom upućenim 13. ožujka 2006. svim biskupskim konferencijama dalo razjašnjenje.³ A ono je, najkraće, bilo sljedeće:

Za postojanje čina formalnog otpada od Katoličke Crkve traži se:

- unutarnja odluka da se istupi iz Katoličke Crkve;
- očitovanje te odluke na van i njezina provedba;
- prihvaćanje te odluke od strane nadležnog crkvenog autoriteta.

Sukladno tome, obavljanje samo nekog pravno-administrativnog čina – usmena ili pisana izjava nekoga o napuštanju Crkve – po sebi ne tvori formalni čin otpada jer kod neke osobe može postojati volja za ustrajavanjem i dalje u zajedništvu katoličke vjere. S druge strane, ni formalna vjerska zabluda, a još manje materijalna, zatim raskol i odluka da se napusti Crkvu, ne tvore formalni čin otpada ako nisu na van provedeni i očitovani crkvenom autoritetu. Traži se, dakle, da dotična osoba to napismeno ili usmeno očituje nadležnom autoritetu Katoličke Crkve, a to su vlastiti ordinarij ili župnik, na koje jedino spada da prosuđuju postoji li ili ne stvarna volja o napuštanju Katoličke Crkve, i da taj crkveni autoritet prihvati iskazanu odluku o napuštanju Katoličke Crkve te da se o tome sastavi pisana isprava. Jedino postojanje istovremeno tih obaju elemenata

² <https://www.clerus.org/clerus/dati/1999-04/19-2/CJCostituz.rtf.html> (pristupljeno: 26. 4. 2023.)

³ https://www.vatican.va/roman_curia/pontifical_councils/intrptxt/documents/rc_pc_intrptxt_doc_20060313_actus-formalis_it.html (pristupljeno: 26. 4. 2023.).

- unutarnjeg voljnog čina i njegova izvanjskog očitovanja mjerodavnom crkvenom autoritetu – tvori formalni čin otpada od Katoličke Crkve.

Tumačenjem spomenutog Papinskog vijeća o tome u čemu se sastoji i kada postoji formalni otpad od Katoličke Crkve nisu bile uklonjene sve nejasnoće i poteškoće glede provedbe kanonâ u kojima se govori o formalnom otpadu ili istupu iz Katoličke Crkve, kakav je slučaj i kad se radi o kan. 1086, § 1. Tako se nerijetko događalo da netko, tko je istupio iz Crkve, sklopi nakon toga ženidbu s nekrštenom osobom – sa stanovišta Katoličke Crkve i njezina zakonodavstva valjanu – a kasnije se od nekrštenog bračnog druga rastavi i povrati u Crkvu i zaželi da u njoj sklopi novi brak. No, to nije bilo moguće zbog postojanja ženidbenog veza iz prethodno valjano sklopljene ženidbe. Na to su skretale pozornost mnoge biskupske konferencije iz cijele Crkve.

Nakon ozbiljnog i dužeg razmatranja toga pitanja, prevladalo je mišljenje da rješenje problema ne treba tražiti u tumačenju o formalnom činu otpada od Crkve, nego u promjeni postojeće odredbe kan. 1086, § 1, i to na način da se uvaži pravna tradicija koja je u Crkvi ranije postojala te da se, prema načelu: *Semel catholicus semper catholicus* (jednom katolik, uvijek katolik) kao katolik tretira i svaki onaj tko je kršten u Katoličkoj Crkvi ili je u nju pristupio, a kršten je u nekoj drugoj kršćanskoj Crkvi ili kršćanskoj zajednici, pa makar iz nje istupio.

Tim se putem i krenulo i papa Benedikt XVI. je 26. listopada 2009. izdao ap. pismo, *motu proprio Omnium in mentem*,⁴ i u njemu izvršio promjenu u kan. 1086, § 1. Promjena se pak sastoji u tome da se u odredbi više uopće ne govori o formalnom napuštanju Katoličke Crkve, pa tumačenje koje je o formalnom napuštanju Crkve dalo Papinsko vijeće poslije te promjene kan. 1086, § 1 više i nije bilo aktualno.

<i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>	<i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>
Can. 1086 - § 1. Matrimonium inter duas personas, quarum altera sit baptizata in Ecclesia catholica vel in eandem recepta nec actu formali ab ea defecerit, et altera non baptizata, invalidum est.	Can. 1086 - § 1. Matrimonium inter duas personas, quarum altera sit baptizata in Ecclesia catholica vel in eandem recepta et altera non baptizata, invalidum est.

⁴ Papa BENEDIKT XVI., MP *Omnium in mentem*, 26. listopada 2009., AAS 102 (2010.), 1, 10.

<p>Kan. 1086 - § 1. Nije valjana ženidba između dviju osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena i nije formalnim činom od nje otpala, a druga nije krštena.</p>	<p>Kan. 1086 - § 1. Nije valjana ženidba između dviju osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena, a druga nije krštena.</p>
---	--

Novost izmijenjenog kan. 1086, § 1 u tome je što ženidbena smetnja razlike kulta postoji i za onoga tko je kršten u Katoličkoj Crkvi i kad iz nje istupi, ako se hoće oženiti nekom nekrštenom strankom, što nije bio slučaj prema izvornom kan. 1086, § 1.

Odredbe o obliku sklapanja ženidbe

Prema *Zakoniku kanonskog prava* u Crkvi su valjane samo one ženidbe koje se sklope uz sudjelovanje mjesnog ordinarija ili župnika, ili svećenika ili đakona kojeg ovlasti jedan od njih, i dvojice svjedoka (kan 1108, § 1), a smatra se da kod ženidbe sudjeluje samo onaj tko prisutan traži i u ime Crkve prima očitovanje privole onih koji sklapaju ženidbu (kan. 1108, § 2).

Tim je dvama paragrafima papa Franjo svojim motuproprijem *De concordia inter Codices*⁵ od 15. rujna 2016. dodao još jedan o tome tko može valjano sudjelovati kod ženidbe između stranaka koje pripadaju Istočnim Crkvama ili između stranke Latinske Crkve i stranke Istočne Crkve bilo katoličke, bilo nekatoličke.

Novi paragraf glasi:

<i>Izvorni kanon</i>	<i>Hrvatski prijevod, vlast.</i>
<p>Can. 1108 - § 3. Solus sacerdos valide assistit matrimonio inter partes orientales vel inter partem latinam et partem orientalem sive catholicam sive non catholicam.</p>	<p>Kan. 1108 - § 3. Samo svećenik sudjeluje valjano u ženidbi između stranaka Istočnih ili između stranke Latinske i stranke Istočne bilo katoličke, bilo nekatoličke.</p>

Novo je da se ovom odredbom sada isključuje mogućnost sklapanja ženidbe uz sudjelovanje đakona, a ranije je to bilo moguće.

⁵ Papa FRANJO, MP *De concordia inter Codices*, 15. rujna 2016., AAS 108 (2016.), 6, 605-606.

U kan. 1109, kojim se određuje u kojim ženidbama snagom svoje službe valjano sudjeluju mjesni ordinarij i župnik, papa Franjo je izvršio promjenu koja se sastoji u tome da riječi *ritus latini* (latinskog obreda) zamijenjene riječima *Ecclesiae latinae* (Latinskoj Crkvi).

<i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>	<i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>
<p>Can. 1109 - Loci Ordinarius et parochus, nisi per sententiam vel per decretum fuerint excommunicati vel interdicti vel suspensi ab officio aut tales declarati, vi officii, intra fines sui territorii, valide matrimoniis assistunt non tantum subditorum, sed etiam non subditorum, dummodo eorum alteruter sit <i>ritus latini</i>.</p> <p>Kan. 1109 - Mjesni ordinarij i župnik, osim ako su presudom ili odlukom izopćeni ili udareni zabranom bogoslužja ili obustavom od službe ili takvima proglašeni, snagom službe valjano sudjeluju u sklapanju ženidaba, u granicama svojeg područja, ne samo podložnika nego i onih koji nisu podložnici, samo ako je barem jedan od njih <i>latinskog obreda</i>.</p>	<p>Can. 1109 - Loci Ordinarius et parochus, nisi per sententiam vel per decretum fuerint excommunicati vel interdicti vel suspensi ab officio aut tales declarati, vi officii, intra fines sui territorii, valide matrimoniis assistunt non tantum subditorum sed etiam, dummodo alterutra saltem pars sit <i>adscripta Ecclesiae latinae</i>, non subditorum.</p> <p>Kan. 1109 - Mjesni ordinarij i župnik, osim ako su presudom ili odlukom izopćeni ili udareni zabranom bogoslužja ili obustavom od službe ili takvima proglašeni, snagom službe valjano sudjeluju u sklapanju ženidaba, u granicama svojeg područja, ne samo podložnika nego i onih koji nisu podložnici, samo ako barem jedno od njih pripada <i>Latinskoj Crkvi</i>.</p>

Tom promjenom o pripadnosti Latinskoj Crkvi umjesto latinskom obredu bolje se naznačuje teritorijalna, a ne obredna pripadnost ženidbene stranke, na temelju koje mjesni ordinarij i župnik sudjeluju u sklapanju neke ženidbe.

Kanon 1111, § 1, u kojem se govori o mogućnosti mjesnog ordinarija i župnika da ovlast sudjelovanja kod ženidaba povjere drugim svećenicima i đakonima, papa Franjo je dopunio referiranjem na novi § 3, kan. 1108.

<i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>	<i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod vlast.</i>
<p>Can. 1111 - § 1. Loci Ordinarius et parochus, quamdiu valide officio funguntur, possunt facultatem intra fines sui territorii matrimonii assistendi, etiam generalem, sacerdotibus et diaconis delegare.</p> <p>Kan. 1111 - § 1. Mjesni ordinarij i župnik, dokle god valjano vrše službu, mogu ovlast za sudjelovanje u sklapanju ženidbe, također opću, u granicama svojeg područja povjeriti svećenicima i đakonima.</p>	<p>Can. 1111 - § 1. Loci Ordinarius et parochus, quamdiu valide officio funguntur, possunt facultatem intra fines sui territorii matrimonii assistendi, etiam generalem, sacerdotibus et diaconis delegare, <i>firmiter tamen eo quod praescribit can. 1108 §3.</i></p> <p>Kan. 1111 - § 1. Mjesni ordinarij i župnik, dokle god valjano vrše službu, mogu ovlast za sudjelovanje u sklapanju ženidbe, također opću, u granicama svojeg područja povjeriti svećenicima i đakonima, <i>obdržavajući pak ono što propisuje kan. 1108, § 3.</i></p>

Novost promijenjenog kan. 1111, § 1 o obdržavanju onoga što propisuje kan. 1108, § 3 vezana je uz dodavanje u kan. 1108 tog novog paragrafa.

Referiranjem na kan. 1108, § 3, papa Franjo je dopunio također kan. 1112, § 1 u kojem se govori o mogućnosti davanja laicima ovlasti da u ime Crkve sudjeluju u sklapanju ženidbe.

<i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>	<i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>
<p>Can. 1112 - § 1. Ubi desunt sacerdotes et diaconi, potest Episcopus dioecesanus, praevisio voto favorabili Episcoporum conferentiae et obtenta licentia Sanctae Sedis, delegare laicos, qui matrimoniis assistant.</p>	<p>Can. 1112 - § 1. Ubi desunt sacerdotes et diaconi, potest Episcopus dioecesanus, praevisio voto favorabili Episcoporum conferentiae et obtenta licentia Sanctae Sedis, delegare laicos, qui matrimoniis assistant, <i>firmiter praescripto can. 1108 §3.</i></p>

<p>Kan. 1112 - § 1. Gdje nema svećenika ni đakona, dijecezanski biskup može, s prije dobivenim povoljnim mišljenjem biskupske konferencije i pošto dobije dozvolu Svete Stolice, ovlastiti laike da sudjeluju u sklapanju ženidaba.</p>	<p>Kan. 1112 - § 1. Gdje nema svećenika ni đakona, dijecezanski biskup može, s prije dobivenim povoljnim mišljenjem biskupske konferencije i pošto dobije dozvolu Svete Stolice, ovlastiti laike da sudjeluju u sklapanju ženidaba, <i>obdržavajući propis kan. 1108, § 3.</i></p>
---	--

U kan. 1116, u kojem je riječ o izvanrednom kanonskom obliku sklapanja ženidbe, papa Franjo je dodao novi § 3, kojim se, kao potpuna novost, predviđa ili pruža mogućnost da katolički svećenik blagoslovi ženidbu također kršćana nekatolika, recimo vjernika Pravoslavne Crkve.

	<p><i>Novi paragraf s prijevodom na hrvatski, vlast.</i></p>
<p>Kan. 1116 - §§ 1, 2</p>	<p>Can. 1116 - § 3. In iisdem rerum adiunctis, de quibus in §1, nn. 1 et 2, Ordinarius loci cuilibet sacerdoti catholico facultatem conferre potest matrimonium benedicendi christifidelium Ecclesiarum orientalium quae plenam cum Ecclesia catholica communionem non habeant si sponte id petant, et dummodo nihil validae vel licitae celebrationi matrimonii obstet. Sacerdos ipse, si id prudenter fieri possit, auctoritatem competentem Ecclesiae non catholicae, cuius interest, de re certiore faciat.</p> <p>Kan. 1116 - § 3. U istim okolnostima, o kojima u § 1, br. 1 i 2, mjesni ordinariji može svakom katoličkom svećeniku dati ovlast blagoslivljanja ženidbe kršćanskih vjernika Istočnih Crkava koje nemaju punog jedinstva s Katoličkom Crkvom,</p>

	ako to svojevolutno traže i ako ništa ne priječi valjano i dopušteno sklapanje ženidbe. Svećenik sam, ako je to razborito moguće, neka o stvari obavijesti nadležnu vlast nekatoličke Crkve koje se tiče.
--	---

I iz kan. 1117, odlukom pape Benedikta XVI., izostavljen je dio koji se odnosi na formalni čin otpada od Katoličke Crkve.

<i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>	<i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>
<p>Can. 1117 - Statuta superius forma servanda est, si saltem alterutra pars matrimonium contrahentium in Ecclesia catholica baptizata vel in eandem recepta sit <i>neque actu formali ab ea defecerit</i>, salvis praescriptis can. 1127, § 2.</p> <p>Kan. 1117 - Gore određeni oblik treba da se obdržava, ako je barem jedna od stranaka koje sklapaju ženidbu krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena, <i>a nije formalnim činom od nje otpala</i>, uz poštovanje propisa kan. 1127, § 2.</p>	<p>Can. 1117 - Statuta superius forma servanda est, si saltem alterutra pars matrimonium contrahentium in Ecclesia catholica baptizata vel in eandem recepta sit, salvis praescriptis can. 1127, § 2.</p> <p>Kan. 1117 - Gore određeni oblik treba da se obdržava, ako je barem jedna od stranaka koje sklapaju ženidbu krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena, uz poštovanje propisa kan. 1127, § 2.</p>

I u kan. 1124 papa Benedikt XVI. je izvršio promjenu tako što je iz njega izostavljen dio koji se odnosio na formalni čin otpada od Crkve.

<i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>	<i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i>
<p>Can. 1124 - Matrimonium inter duas personas baptizatas, quarum altera sit in Ecclesia catholica baptizata vel in eandem post baptismum recepta, quaeque nec ab ea actu formali defecerit, altera vero Ecclesiae vel communitati ecclesiali plenam</p>	<p>Can. 1124 - Matrimonium inter duas personas baptizatas, quarum altera sit in Ecclesia catholica baptizata vel in eandem post baptismum recepta, altera vero Ecclesiae vel communitati ecclesiali plenam communionem cum Ecclesia</p>

<p>communione cum Ecclesia catholica non habenti adscripta, sine expressa auctoritatis competentis licentia prohibitum est.</p> <p>Kan. 1124 - Ženidba između dviju krštenih osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena poslije krštenja i koja nije od nje formalnim činom otpala, a druga pripada Crkvi, ili crkvenoj zajednici koja nema potpunog zajedništva s Katoličkom Crkvom, zabranjena je bez izričitog dopuštenja mjerodavne vlasti.</p>	<p>catholica non habenti adscripta, sine expressa auctoritatis competentis licentia prohibitum est.</p> <p>Kan. 1124 - Ženidba između dviju krštenih osoba od kojih je jedna krštena u Katoličkoj Crkvi ili je u nju primljena poslije krštenja, a druga pripada Crkvi, ili crkvenoj zajednici koja nema potpunog zajedništva s Katoličkom Crkvom, zabranjena je bez izričitog dopuštenja mjerodavne vlasti.</p>
--	--

U kan. 1127, u kojem se govori o obliku sklapanja mješovitih ženidbi, odredbom pape Franje u § 1 riječi *ministri sacri* (posvećenog službenika) zamijenjene su riječju *sacerdotis* (svećenika).

<p><i>Izvorni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i></p>	<p><i>Promijenjeni kanon i hrvatski prijevod, vlast.</i></p>
<p>Can. 1127 - § 1. Ad formam quod attinet in matrimonio mixto adhibendam, serventur praescripta can. 1108; si tamen pars catholica matrimonium contrahit cum parte non catholica ritus orientalis, forma canonica celebrationis servanda est ad liceitatem tantum; ad validitatem autem requiritur interventus ministri sacri, servatis aliis de iure servandis.</p>	<p>Can. 1127 - § 1. Ad formam quod attinet in matrimonio mixto adhibendam, serventur praescripta can. 1108; si tamen pars catholica matrimonium contrahit cum parte non catholica ritus orientalis, forma canonica celebrationis servanda est ad liceitatem tantum; ad validitatem autem requiritur interventus sacerdotis aliis de iure servandis.</p>

<p>Kan. 1127 - § 1. Što se tiče oblika koji treba da se primijeni u mješovitoj ženidbi, neka se obdržavaju propisi kan. 1108; ipak, ako katolička stranka sklapa ženidbu s nekatoličkom strankom istočnog obreda, kanonski oblik sklapanja treba da se obdržava samo za dopuštenost; za valjanost pak zahtijeva se sudjelovanje posvećenog službenika, uz obdržavanje ostaloga što po pravu treba da se obdržava.</p>	<p>Kan. 1127 - § 1. Što se tiče oblika koji treba da se primijeni u mješovitoj ženidbi, neka se obdržavaju propisi kan. 1108; ipak, ako katolička stranka sklapa ženidbu s nekatoličkom strankom istočnog obreda, kanonski oblik sklapanja treba da se obdržava samo za dopuštenost; za valjanost pak zahtijeva se sudjelovanje svećenika, uz obdržavanje ostaloga što po pravu treba da se obdržava.</p>
---	---

Među svete službenike ubrajali su se uz svećenike također đakoni, što znači da su prema izvornom kan. 1127, § 1 i oni mogli valjano sudjelovati pri sklapanju mješovitih ženidaba. Zamjenjivanjem u toj odredbi riječi *posvećeni službenik* (minister sacer) riječju *svećenik* (sacerdos), mješovite ženidbe se više ne mogu sklapati valjano i pred đakonima, nego samo pred svećenicima.

Zaključak

U ovom kratkom prikazu naznačene su promjene u 9 odredaba ženidbenog prava iz *Zakonika kanonskog prava* g. 1983. Uglavnom je riječ o manjim promjenama: zamjenjivanje nekih riječi ili pojmova drugima, a veće promjenu su novi § 3 u kan. 1108 i § 3 u kan. 1116. U tri odredbe promjene je učinio papa Benedikt XVI.: kan. 1086, § 1; kan. 1117 i kan. 1124; a u 6 odredaba učinio je promjene papa Franjo: kan. 1108, § 3; kan. 1109; kan. 1111, § 1; kan. 1112, § 1; kan. 1116, § 3 i kan. 1127, § 1.

Uz navođenje odredaba koje su promijenjene naznačeno je i u čemu je novost koja je tim promjenama uvedena.

CHANGES IN THE MARRIAGE DECREES IN THE CODEX OF CANON LAW

Summary

The article we are presenting briefly deals with the changes that occurred in the decrees of marriage law in the current Codex of Canon Law, promulgated in 1983, and which were made in three cases (can. 1086, § 1; can. 1117; can. 1124) by Pope Benedict XVI with his apostolic letter of MP Omnium in mentem from October 26, 2009, and in 6 cases (can. 1108, § 3; can. 1109; can. 1111, § 1; can. 1112, § 1; can. 1116, § 3; can. 1127, § 1) by Pope Francis with his apostolic letter of MP De concordia inter Codices dated September 15, 2016.

At te Pope's Benedict cases, it was about omitting the sentence „and did not fall from it by a formal act“ from three canons (can. 1086, § 1; can. 1117 and can. 1124), and at the Pope's Francis cases, the changes consisted in adding new paragraphs in two canons (can. 1108, § 3 and can. 1116, § 3), in supplementing two paragraphs by referring to the new, 3rd paragraph in can. 1108, and in two canons (can. 1109 and 1127, § 1) on the replacement of two terms by others.

Key words: *Codex, marriage, apostasy, leaving (the Church), non-Catholics.*

Translation: Josip Knežević and Kevin Sullivan